

Sygn. akt *IC 410/21*

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 28 kwietnia 2022 roku

Sąd Okręgowy Warszawa-Praga w Warszawie Wydział I Cywilny

w składzie:

Przewodnicząca: Sędzia Katarzyna Wilczyńska

Protokolant: Aleksander Kondej

po rozpoznaniu w dniu 31 marca 2022 r. w Warszawie na rozprawie

sprawy z powództwa W. P.

przeciwko Diecezji (...) (...)

o ustalenie

1. **oddala powództwo;**

2. **zasądza od W. P. na rzecz Diecezji (...) (...) kwotę 737 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.**

Sędzia Katarzyna Wilczyńska

Sygn. akt IC 410/21

UZASADNIENIE

Powódka W. P. wniosła o ustalenie, że przysługuje jej prawo do grobu nr (...) umiejscowionego na Cmentarzu (...), polegające na prawie pochówku oraz o zasądzenie na rzecz powódki od pozwanej kosztów procesu według norm przepisanych.

W uzasadnieniu pozwu wskazała, że w przedmiotowym grobie pochowani są jej rodzice J. R. i W. R. (1), a także siostra M. S. (1). Formalną właścicielką grobu jest M. S. (2) – córka M. S. (1). Powódka od ponad 10 lat nie ma kontaktu z M. S. (2), która faktycznie nie interesuje się grobem rodzinnym, o czym świadczy jego zły stan. Powódka chce wykonać remont grobu (pozew k. 3-6).

W odpowiedzi na pozew, pozwana Diecezja (...) (...) Zarząd Cmentarza (...) wniósł o oddalenie powództwa wskazując, że z będących w jej posiadaniu dokumentów wynika, że powódka nie jest jedyną osobą uprawnioną do grobu. Pozwana nie podważa prawa powódki do grobu, a jedynie wskazuje, że prawo to przysługuje jej wspólnie z innymi osobami m.in. córką pierwszej pochowanej M. S. (1). W celu wymiany pomnika powódka powinna uzyskać zgodę wszystkich osób mających prawo do danego grobu, zarządca cmentarza nie jest uprawniony do wyrażenia zgody za te osoby, w tym za te z którymi kontakt jest utrudniony. Pozwana wniosła o zasądzenie od powódki na rzecz pozwanej kosztów procesu według norm przepisanych (odpowiedź na pozew k. 36-38)

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Grób o numerze ewidencyjnym (...) położony jest na Cmentarzu (...) w W., należącym do Diecezji (...) (...), w której imieniu administruje nim Zarząd Cmentarza (...).

W dniu 30 września 1988 r. w grobie tym pochowana została M. S. (1) – siostra powódki W. P.. Za pogrzeb i grób zapłacił ojciec M. J. R.. M. S. (1) w momencie śmierci była zamężna z A. S..

(dowód: karta grobu k. 41, kwit nr. (...), kopia odpisu skróconego aktu zgonu k. 43)

W dniu 10 października 1990 r. w przedmiotowym grobie został pochowany J. R. – ojciec powódki i M. S. (1). Za pogrzeb zapłaciła powódka W. P..

(dowód: karta grobu k. 41, kwit nr. (...) k. 44, kopia wyciągu z aktu urodzenia k. 9)

W dniu 15 grudnia 1990 r. w przedmiotowym grobie, jako ostatnia, została pochowana W. R. (2) – żona J. R., matka powódki i M. S. (1). Za pogrzeb zapłaciła powódka W. P..

(dowód: karta grobu k. 41, kwit nr. (...) k. 45, kopia wyciągu z aktu urodzenia k. 9).

W dniu 9 listopada 2011 r. M. K. (z domu S.) – córka M. S. (1) oraz wnuczka J. R. i W. R. (3) dokonała opłaty za przedmiotowy grób (...) za 20 lat obejmującą korzystanie z substancji cmentarza tj. wywóz śmieci, prace porządkowe, dostęp do bieżącej wody, pielęgnacja drzew i zieleni (ewentualna wycinka), remonty i inwestycje na cmentarzach, prace kancelaryjno – terenowe.

(dowód: faktura numer (...) k. 46)

W karcie grobu nr (...) jako właściciel grobu figuruje M. S. (1).

(dowód: karta grobu k. 41)

Pismem z dnia 22 kwietnia 2020 r. powódka zgłosiła do Zarządu Cmentarza B. zamiar odnowienia grobu nr (...) oraz wystąpiła o wyrażenie zgody na jego remont.

(dowód: pismo z dnia 22 kwietnia 2020 r. k. 10)

W odpowiedzi Zarząd Cmentarza (...), poinformował, że decyzja w sprawie remontu nagrobka musi być podjęta przez wszystkie osoby uprawnione do ww. grobu. Z posiadanych przez (...) informacji wynika, że pierwsza pochowana M. S. (1) była zamężna i miała dziecko oraz że opłatę za (...) w 2011 r. wniosła inna osoba niż powódka.

(dowód: pismo z dnia 4 maja 2020 r. k. 12)

Powódka po raz ostatni kontaktowała się telefonicznie z M. K. (z domu S.) w 2011 r. Potem kontakt się urwał. Powódka próbowała ponownie nawiązać z nią kontakt telefoniczny, jeździła również do miejsca jej zamieszkania na ulicę (...), w skrzynce na listy zostawiała karteczki z prośbą o kontakt. Próby te nie przyniosły rezultatu.

(dowód: zeznania powódki W. P. k. 61)

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie wyżej wymienionych dokumentów dołączonych do akt sprawy, które w całości uznane zostały za wiarygodne, gdyż ich rzetelność i prawdziwość nie budziła żadnych wątpliwości, a nadto Sąd uznał je za bezsporne, bowiem albo zostały przez strony wprost przyznane, bądź też nie zostały zaprzeczone (art. 230 k.p.c.). Zeznaniami powódki W. P. sąd wierę w zakresie w jakim pozostawały zgodne z pozostałym materiałem dowodowym.

Sąd zważył co następuje:

Powództwo o ustalenie prawa do dysponowania grobem, jak każde inne powództwo o ustalenie ma swą podstawę w treści art. 189 k.p.c. i musi dotyczyć określonego prawa lub stosunku prawnego. Prawo do grobu ma dwójaki charakter: osobisty i majątkowy, przy czym elementem osobistym przypada rola dominująca. Przede wszystkim jest to uprawnienie o charakterze dobra osobistego (art. 23 k.c.), związane z kultem pamięci osoby zmarłej

W niniejszej sprawie powódka, reprezentowana przez profesjonalnego pełnomocnika wywodziła uprawnienie do grobu z art. 10 ustawy z dnia 31 stycznia 1959 r. o cmentarzach i chowaniu zmarłych. Wskazać należy, że przepis ten określa, jedynie kolejność prawa pochowania zwłok osoby zmarłej, a więc dokonania czynności niezbędnych do przeprowadzenia pogrzebu i nie wyłącza on innej kolejności przy zgodzie zainteresowanych. Przepis ten sam w sobie nie kreuje prawa do grobu. Prawo do grobu kreuje dopiero umowa zawarta przez zarząd cmentarza z osobą zainteresowaną, na mocy, której zarząd cmentarza oddaje jej miejsce ma grób. Z chwilą pochowania w tym grobie choćby jednej osoby prawo to nabiera charakteru przede wszystkim dobra osobistego. Powstałe w ten sposób prawo obejmuje cały szereg uprawnień – jak prawo do pochowania, urządzenia grobu, decydowania o tym, kto ma być w nim pochowany, wybudowania nagrobka, dbania o grób, jego wystroju, prawa do wykonywania kultu osoby zmarłej. Ustalenie, że danej osobie przysługuje prawo do grobu nie oznacza, że w ramach tego prawa osobie tej przysługują wszystkie uprawnienia, jakie łącznie składać się mogą na prawo do grobu. Jeśli kilka osób ma prawo do grobu nie oznacza to, że każda z tych osób ma uprawnienia do grobu tej samej treści. Powoduje to, że zakres przysługującej powódce uprawnień może rzutować na zakres i sposób ochrony praw pozostałych osób uprawnionych. Przepis art. 10 przywołanej ustawy nie zastrzega na rzecz pewnych osób prawa pochowania zwłok z pierwszeństwem przez prawem innych osób. Art. 10 ust. 1 jedynie stanowi, komu prawo przysługuje, a faktycznie wskazuje, które obciąża obowiązek pochowania zmarłego. Błędnie jest wywodzenie uprawnień do grobu z art. 10 cyt. ustawy. W zakresie, w którym art. 10 ust. 1 dotyczy prawa osobistego, podlega reżimowi art. 24 § 1 k.c.

Powódka, reprezentowana przez profesjonalnego pełnomocnika, skierowała swoje roszczenie przeciwko Diecezji (...) (...), a nie przeciwko osobom uprawnionym do dysponowania grobem nr (...). Tym samym powódka nie wykazała legitymacji biernej po stronie pozwanej, bowiem skierowała pozew przeciwko niewłaściwemu podmiotowi, co wynika z art. 10 ust. 1 cyt. ustawy. Sąd podziela stanowisko pozwanej wyrażone w odpowiedzi na pozew, że pozwana nie jest podmiotem, który mógłby rozstrzygać o tym, komu przysługuje prawo do poszczególnych grobów na cmentarzu znajdującym się w zasięgu terytorialnym diecezji, której podlega, lecz jej zadaniem - za pośrednictwem Zarządu Cmentarza - jest zarządzanie i administrowanie miejscami pochówku, co przejawia się np. przyjmowaniem zwłok do pochowania, prowadzeniem ewidencji pochowań, nadzorem nad przestrzeganiem zasad funkcjonowania cmentarza, czy też ustalaniem i pobieraniem opłat za korzystanie z mienia cmentarnego. W zakresie tych czynności Zarząd Cmentarza prowadzi zatem rejestr kwater i nagrobków oraz ustala krąg osób spokrewnionych z osobą zmarłą, które mają prawo do wnoszenia opłat za korzystanie z terenu cmentarza oraz do pochówku w tym miejscu. W ramach tych kompetencji nie leży zatem uprawnienie do decydowania o tym, czy określonej osobie przysługuje prawo do grobu. Tylko członkowie rodziny wymienieni w tym przepisie władni są podjąć przedmiotową decyzję. Z tych przyczyn, wobec braku legitymacji biernej pozwanej, powództwo zostało oddalone.

W ocenie Sądu badanie kwestii, czy W. P. należy do kręgu osób uprawnionych do grobu, jak również - czy może ona korzystać z prawa do grobu, wykraczało poza ramy merytorycznego rozstrzygnięcia sprawy i powinno być poddane ocenie w innym postępowaniu, tj. w sprawie wytoczonej przeciwko osobom uprawnionym bądź ich następcom prawnym, a nie przeciwko zarządcy cmentarza.

O kosztach procesu Sąd orzekł podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c., w całości obciążając nimi powódkę, jako stronę przegrywającą. Z tego tytułu należało zasądzić na rzecz pozwanej kwotę 737 zł, na którą składają się: 730 zł tytułem wynagrodzenia pełnomocnika pozwanej obliczonego na podstawie § 8 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22.10.2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz 17 zł tytułem opłaty skarbowej od pełnomocnictwa.

SSO Katarzyna Wilczyńska

(...)

SSO Katarzyna Wilczyńska